

Bruxelles, 27.9.2023
COM(2023) 558 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL
EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI
COMITETUL REGIUNILOR**

Către o Europă mai rezilientă, mai competitivă și mai durabilă

1. Introducere

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a zdruncinat ordinea bazată pe norme și a accelerat și mai mult schimbările tectonice într-un mediu geopolitic și economic în continuă evoluție, necesitând un răspuns urgent, coordonat și susținut în materie de politici în toate domeniile. Necesitatea urgentă de a combate schimbările climatice a dus la relansarea concurenței pentru resurse și la o cursă tehnologică și industrială în domeniul tehnologiilor curate, în timp ce pandemia de COVID-19 a scos deja în evidență fragilitatea lanțurilor de aprovizionare și necesitatea sporirii rezilienței.

UE a reacționat prompt. Confruntată cu o creștere a instabilității, a concurenței strategice și a amenințărilor la adresa securității, UE s-a angajat, prin Declarația de la Versailles din 11 martie 2022¹, să își asume o mai mare responsabilitate pentru securitatea sa și să ia noi măsuri decisive în direcția consolidării suveranității noastre europene, a reducerii dependențelor noastre și a elaborării unui nou model de creștere și de investiții pentru 2030. UE a stabilit o agendă amplă, colectivă, menită să consolideze capacitatea Europei de a contribui atât la securitatea regională, cât și la cea mondială. Uniunea și-a ajustat politicile și a accelerat punerea lor în aplicare, menținându-și în același timp angajamentul față de prioritățile sale pe termen lung. Printre acestea se numără Pactul verde european ca strategie de creștere durabilă a UE, o tranziție digitală în concordanță cu valorile europene, precum și necesitatea de a consolida reziliența economică și socială a UE și gradul său de pregătire pentru șocurile viitoare.

UE continuă să fie solidară cu Ucraina atât timp cât va fi nevoie. Uniunea a mobilizat în total 81 de miliarde EUR sub formă de asistență militară, umanitară și financiară pentru Ucraina, primind totodată persoanele care fug din calea războiului de agresiune al Rusiei. Încă de când a izbucnit războiul, UE a adoptat unsprezece pachete de sancțiuni vizând sectoarele critice care finanțează mașina de război a Rusiei, în plus față de înghețarea activelor a aproximativ 1 800 de persoane și întreprinderi. UE este ferm hotărâtă să se asigure că Rusia este trasă la răspundere pentru crimele pe care le-a comis, inclusiv pentru agresiunea sa împotriva unui stat suveran. UE contribuie în mod substanțial la creșterea capacității de reziliență a Ucrainei, în vederea sprijinirii redresării și reconstrucției acestei țări.

În contextul intensificării tensiunilor geopolitice și al transformării tehnologice, Uniunea a adoptat o nouă abordare pentru a-și proteja mai bine interesele economice, de securitate și strategice. În strânsă cooperare cu sectorul privat și bazându-se pe performanțele sale ridicate în materie de cercetare, UE a luat măsuri pentru a reduce riscurile și a remedia vulnerabilitățile economiei sale într-o serie de sectoare-cheie, prin promovarea rezilienței industriei sale, prin diversificare și prin crearea de parteneriate cu țări terțe².

Pentru a realiza prioritățile strategice ale Europei și pentru a aborda provocările viitoare, vor fi necesare investiții suplimentare semnificative. Deși cea mai mare parte a finanțării va trebui să provină din sectorul privat, investițiile publice joacă un rol important. Bugetul UE și-a demonstrat valoarea în ceea ce privește abordarea acestor provocări fără precedent prin realocări semnificative și rapide. Cu toate acestea, marja pentru o astfel de flexibilitate a fost epuizată. Deși nevoile viitoare în materie de investiții publice și private sunt mult mai mari,

¹ [20220311-versailles-declaration-ro.pdf \(europa.eu\)](#).

² JOIN(2023) 20 final.

ajustările specifice propuse în iunie 2023 reprezintă un minim esențial pentru menținerea capacității bugetului UE de a furniza rezultate în viitorul apropiat.

La 18 luni de la Declarația de la Versailles, este momentul realizării unui bilanț și a analizării perspectivelor pentru viitor. Ținând seama de Concluziile Consiliului European din martie 2023³, prezenta comunicare sintetizează realizările în ceea ce privește promovarea și construirea unei economii mai reziliente, mai competitive și mai durabile, protejarea cetățenilor UE și garantarea bunăstării acestora. Prezenta comunicare aduce o contribuție la viitoarea dezbateră a liderilor de la Granada cu privire la abordarea orientată spre viitor pentru consolidarea autonomiei strategice deschise a UE și la obiectivele politice prioritare ale UE în anii următori.

2. O abordare concertată pentru a spori reziliența și competitivitatea durabilă ale UE

UE a răspuns cu fermitate, în timp util și în mod concertat la multiplele crize survenite după invadarea la scară largă a Ucrainei de către Rusia. UE și-a mobilizat forța colectivă și determinarea într-un mod fără precedent, trecând dincolo de limitele de care se credea că este capabilă. Cu toate acestea, persistă dificultăți importante.

2.1. Întărirea capabilităților noastre de apărare și construirea unei păci durabile în Europa

De la reuniunea la nivel înalt de la Versailles, UE a luat măsuri îndrăznețe pentru a-și dezvolta în continuare dimensiunea de apărare și pentru a consolida capabilitățile de apărare ale Europei. În acest mod, Uniunea a răspuns în mod decisiv la nevoile stringente în materie de apărare generate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Prin intermediul Busolei strategice pentru securitate și apărare⁴, UE a luat măsuri pentru a-și consolida capacitatea de furnizor de securitate, asigurând totodată complementaritatea cu NATO. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește toate dimensiunile busolei: acțiune, securitate, investiții și parteneriate. În acest context, Comisia și, respectiv, Înalțul Reprezentant joacă un rol important prin inițiative care vizează materiale, tehnologii, infrastructură și sprijin industrial, precum și provocările emergente cu evoluție rapidă în domeniile terestru, spațial, maritim și cibernetic.

UE a continuat să construiască și să extindă parteneriatele-cheie în materie de securitate. În special, parteneriatul strategic UE-NATO a fost consolidat în mod substanțial prin semnarea unei a treia declarații comune în ianuarie 2023. Noile domenii de cooperare includ tehnologiile emergente și transformatoare, clima și apărarea, precum și spațiul. UE și NATO au lansat, de asemenea, un grup operativ UE-NATO privind reziliența infrastructurii critice, care a prezentat recomandări în iunie 2023⁵.

Au fost luate măsuri importante în ceea ce privește furnizarea de ajutor militar, achizițiile publice comune în domeniul apărării și sprijinirea producției de muniții din bugetul UE. Amploarea și natura sprijinului ferm al UE pentru Ucraina sunt fără precedent. Sprijinul militar, furnizat prin intermediul Instrumentului european pentru pace și de către statele membre în mod direct, este în prezent de aproximativ 25 de miliarde EUR. În mod inevitabil, donațiile

³ EUCO 4/23.

⁴ SEAE (2022), O Busolă strategică pentru securitate și apărare.

⁵ Grupul operativ UE-NATO (2023), Raport final de evaluare.

masive și susținute au generat deficite critice în ceea ce privește stocurile de apărare ale statelor membre. Pe baza analizei deficitelor de investiții în domeniul apărării din mai 2022⁶, au fost luate inițiative legislative și de coordonare pentru a promova achizițiile publice comune de echipamente militare necesare de urgență⁷. În martie 2023, Consiliul a convenit asupra unei abordări pe trei direcții pentru a accelera producția, achizițiile publice comune și livrarea de muniție de artilerie și de rachete pentru Ucraina⁸. Pentru a spori capacitatea de producție existentă, în iulie 2023, a intrat în vigoare un nou instrument juridic, și anume Regulamentul privind sprijinirea producției de muniții (ASAP), cu un buget de 500 de milioane EUR.

Inițiativele UE în domeniul apărării rămân esențiale pentru consolidarea cooperării în domeniul apărării între statele membre. Continuarea punerii în aplicare a Fondului european de apărare (FEA) stimulează inovarea și abordările bazate pe cooperare în industria de apărare a UE. Până în prezent, au fost investite peste 3 miliarde EUR în tehnologiile și sistemele de apărare adaptate exigențelor viitorului. În 2023, va fi alocată o sumă suplimentară de 1,2 miliarde EUR din FEA pentru proiecte în domenii esențiale ale apărării, cum ar fi cunoașterea situației spațiale, combaterea rachetelor hipersonice și dezvoltarea prototipului Corvetei europene de patrulare. Prin intermediul schemei UE de inovare în domeniul apărării, UE sprijină, de asemenea, întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv întreprinderile nou-înființate și alți actori netradiționali, din ecosistemul industriei de apărare.

Cu toate acestea, trebuie depuse eforturi suplimentare pentru a consolida baza industrială și tehnologică de apărare europeană, inclusiv prin mai multe investiții. Propunerea Comisiei privind evaluarea la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual prevede o sumă suplimentară de 1,5 miliarde EUR pentru FED, ca parte a platformei „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP). În paralel, Comisia va prezenta o strategie industrială europeană în domeniul apărării pentru a pregăti viitorul cadru pentru cooperarea în domeniul apărării, bazându-se pe experiența EDIRPA și ASAP și identificând instrumentele de reglementare, programare, coordonare a politicilor și alte pârghii pentru a ne spori gradul de pregătire în domeniul apărării.

Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a stimula mobilitatea militară în întreaga UE și pentru a aborda amenințările cibernetice și hibride. Noul plan de acțiune vizând mobilitatea militară 2.0⁹ extinde sfera de activitate în acest domeniu esențial. În 2023, au fost alocate 790 de milioane EUR pentru proiecte de infrastructură cu dublă utilizare. Prin urmare, va fi utilizat întregul buget dedicat, în valoare de 1,69 miliarde EUR, din pachetul financiar pentru mobilitate militară al Mecanismului pentru interconectarea Europei¹⁰. Mobilitatea militară în întreaga UE va necesita o atenție permanentă în viitor. În paralel, propunerea comună privind o politică a UE în domeniul apărării cibernetice¹¹ urmărește să ajute UE și statele membre să protejeze, să detecteze, să descurajeze și să se apere mai bine împotriva atacurilor cibernetice. De asemenea, UE și-a revizuit recent setul de instrumente pentru diplomația cibernetică¹². Având în vedere contribuția vitală a sancțiunilor UE la asigurarea unei

⁶ JOIN(2022) 24 final.

⁷ Grupul operativ pentru achiziții publice comune în domeniul apărării și Actul privind consolidarea industriei europene de apărare prin achiziții publice în comun (EDIRPA), care ar trebui să intre în vigoare în acest an, cu un buget de 300 de milioane EUR.

⁸ În acest context, Agenția Europeană de Apărare a instituit un proiect pentru achiziții colaborative de muniție.

⁹ JOIN(2022) 48 final.

¹⁰ PE/52/2021/INIT.

¹¹ JOIN(2022) 49 final.

¹² 10289/23.

păci juste, Comisia contribuie la o punere în aplicare uniformă și eficace în întreaga Uniune, prin orientări și acțiuni de informare ample; schimbul de informații și sprijinul adaptat pentru autoritățile de aplicare a legii și coordonarea cu țările terțe pentru a combate eludarea sancțiunilor.

Dezinformarea și ingerințele externe reprezintă o parte esențială a amenințărilor hibride la adresa Uniunii, cu atât mai mult cu cât europenii vor merge la vot în iunie 2024. Vor fi necesare acțiuni la toate nivelurile pentru a reacționa rapid și concret la manipularea informațiilor, pe lângă sprijinirea mass-mediei gratuite și îmbunătățirea alfabetizării digitale. Comisia și Înalțul Reprezentant au colaborat cu statele membre în ceea ce privește setul de instrumente pentru contracararea amenințărilor hibride și setul de instrumente pentru combaterea manipulării informațiilor și a ingerințelor străine iar în prezent lucrează la viitoarele echipe de răspuns rapid în caz de amenințări hibride¹³.

Au fost lansate inițiative importante pentru spațiu, care este esențial nu numai pentru societățile și economiile noastre, ci și pentru securitatea și apărarea noastră. Strategia spațială a Uniunii Europene pentru securitate și apărare din 2023¹⁴ urmărește să sporească reziliența infrastructurilor spațiale și a capacităților spațiale ale UE, să îmbunătățească răspunsul UE la amenințările spațiale și să intensifice utilizarea spațiului pentru securitate și apărare, promovând în același timp crearea de parteneriate pentru comportamente responsabile în spațiul cosmic. Punerea în aplicare în curs a Programului Uniunii privind conectivitatea securizată pentru perioada 2023-2027¹⁵ asigură disponibilitatea pe termen lung, la nivel mondial, a accesului neîntrerupt la servicii de comunicații prin satelit securizate și eficiente din punctul de vedere al costurilor. În plus, abordarea UE privind managementul traficului spațial¹⁶ (STM) contribuie la garantarea siguranței și rezilienței activelor spațiale ale UE și ale statelor membre. Înainte de încheierea mandatului său, Comisia va prezenta o propunere de act legislativ al UE privind spațiul.

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei subliniază, de asemenea, importanța extinderii UE, ceea ce indică faptul că proiectul european oferă speranțe multor persoane că vor putea trăi în pace și libertate. În iunie 2022, Consiliul European a acordat o perspectivă europeană Ucrainei, Moldovei și Georgiei. Statutul de țară candidată la aderare a fost acordat Ucrainei, Republicii Moldova, precum și Bosniei și Herțegovinei, iar în cazul Albaniei și Macedoniei de Nord au fost lansate negocierile de aderare. UE continuă să ofere asistență tuturor țărilor candidate pe calea aderării pentru a obține statutul de membru deplin și va evalua progresele înregistrate până în prezent în cadrul viitorului său pachet anual de extindere. UE a luat măsuri suplimentare pentru facilitarea accesului Ucrainei pe piața unică, pe baza planului de acțiune prioritar revizuit pentru îmbunătățirea punerii în aplicare a zonei de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare dintre UE și Ucraina, inclusiv prin includerea Ucrainei în zona de roaming gratuit a UE și în Convenția privind un regim de tranzit comun și prin asigurarea unor legături fizice vitale cu piețele mondiale prin intermediul culoarelor de

¹³ Un raport comun al Comisiei și al Centrului European de Excelență pentru Contracararea Amenințărilor Hibride oferă pentru prima dată un cadru cuprinzător pentru sporirea rezilienței împotriva amenințărilor hibride: *Hybrid Threats: A Comprehensive Resilience Ecosystem* (Amenințări hibride: un ecosistem rezilient cuprinzător), EUR 31104 EN, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2023, ISBN 978-92-76-53292-7. Alte direcții de lucru includ acțiuni de abordare a legăturii dintre climă și securitate [JOIN(2023) 19 final] și în domeniul securității maritime [JOIN(2023) 8 final].

¹⁴ JOIN/2023/9 final.

¹⁵ PE/65/2022/REV/1.

¹⁶ JOIN/2022/4 final.

solidaritate. Ucraina a fost rapid integrată în rețelele de transport ale Europei continentale și sincronizată cu sistemul de energie electrică al Europei. De asemenea, trebuie să ne asigurăm că Uniunea, inclusiv prin politicile și instituțiile sale, este pregătită să primească noi membri.

2.2. Consolidarea securității energetice a Europei și abordarea crizei climatice

De la izbucnirea războiului, UE a redus în mod semnificativ presiunea pe care Rusia o exercita asupra economiei și aprovizionării sale cu energie, prin acțiuni solidare și ferme¹⁷. Având în vedere utilizarea energiei de către Rusia ca armă politică și economică, am acționat ca o Uniune pentru a ne reduce dependența de combustibili fosili din Rusia și pentru a ne consolida securitatea energetică, continuând, în același timp, acțiunile de răspuns la criza climatică. Măsurile de urgență adoptate în 2022 au permis depășirea crizei prin reducerea cererii și abordarea accesibilității prețului și a ofertei¹⁸. De asemenea, am luat măsuri pentru a spori reziliența infrastructurii și a entităților critice ale UE, inclusiv a serviciilor esențiale din sectorul energetic, cum ar fi producția de energie electrică și stocarea energiei. Trebuie să menținem recunoașterea pe scară largă a faptului că tranziția energetică este vitală și urgentă pentru suveranitatea și competitivitatea noastră, precum și pentru a aborda urgența climatică.

UE și-a valorificat forța colectivă pentru a întări legăturile cu partenerii internaționali și pentru a-și diversifica sursele de aprovizionare cu energie. UE s-a bazat pe relațiile existente și a stabilit noi legături cu parteneri de încredere din întreaga lume, care i-au permis să își sporească în mod semnificativ importurile de gaze provenite de la acești parteneri și să își reducă dependența de combustibili fosili din Rusia. În prezent, Norvegia este principalul furnizor de gaze al UE, iar Statele Unite sunt principalul furnizor de gaze naturale lichefiate. Începând din 2022, UE a încheiat, de asemenea, acorduri cu alte țări, printre care Egipt, Israel, Japonia, Kazahstan, Namibia, Argentina, Uruguay și Ucraina, consolidând parteneriatele energetice pentru a se adapta la noua realitate geopolitică. Prin intermediul noii sale platforme energetice, UE coordonează cererea de gaze de pe piețele mondiale pentru ca statele membre să evite supralicitarea reciprocă. Prin valorificarea influenței sale politice și a poziției sale pe piață, UE îmbunătățește securitatea aprovizionării pentru consumatori și asigură un nivel ridicat de concurență în materie de aprovizionare. În același timp, în special prin intermediul strategiei „Global Gateway”, UE sprijină țările cu venituri mici și medii în dubla lor tranziție și pentru accesul lor la energie. UE este implicată, de asemenea, în parteneriate pentru o tranziție energetică justă prin intermediul G7.

Pentru a deveni neutră din punct de vedere climatic până în 2050, UE se angajează să își reducă dependența de combustibili fosili și să accelereze masiv implementarea energiei din surse regenerabile. Datorită planului REPowerEU¹⁹ al Comisiei, UE și-a diversificat deja o parte semnificativă a surselor de aprovizionare în altă direcție decât Rusia, reducând până în prezent cantitatea de gaze de gazoduct din Rusia de la 50 % din totalul importurilor de gaze în 2021 la mai puțin de 10 % în 2023. Importurile de petrol din Rusia au scăzut de la 27 % din totalul importurilor de petrol la 6 %, în timp ce importurile de cărbune sunt în prezent zero față de 46 % din totalul importurilor în 2021. Având în vedere necesitatea unor investiții

¹⁷ Raportul din 2023 privind starea uniunii energetice va prezenta în detaliu modul în care UE a reacționat la criza energetică fără precedent și va reflecta asupra provocărilor rămase.

¹⁸ Printre acestea se numără Regulamentul privind reducerea cererii de gaze, Regulamentul privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie, Regulamentul privind solidaritatea, mecanismul de corecție a pieței și Regulamentul privind acordarea autorizațiilor.

¹⁹ COM/2022/230 final.

suplimentare în valoare de 210 miliarde EUR pentru perioada 2022-2027 în scopul realizării planului REPowerEU, Comisia oferă sprijin statelor membre pentru a utiliza în mod optim Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) existent²⁰. Banca Europeană de Investiții a completat planul REPowerEU cu o sumă suplimentară de 45 de miliarde EUR sub formă de împrumuturi și finanțare prin capitaluri proprii, permițând realizarea de investiții în valoare de 150 de miliarde EUR până în 2027. În 2022, statele membre au instituit un cadru temporar pentru accelerarea proceselor de acordare a autorizațiilor pentru proiectele privind energia din surse regenerabile. Directiva revizuită privind energia din surse regenerabile²¹ introduce norme care permit statelor membre să stabilească în mod permanent norme pentru accelerarea și simplificarea procedurilor de acordare a autorizațiilor și care vizează o creștere a ponderii energiei din surse regenerabile în consumul total de energie al UE la 42,5 % până în 2030, oferind securitate juridică industriei pe calea către reducerea la zero a emisiilor nete.

UE a luat măsuri coordonate pentru a-și spori gradul de pregătire pentru iarnă și pentru a proteja consumatorii de prețurile ridicate la energie, însă persistă riscul de creștere a prețurilor. Datorită adoptării rapide a Regulamentului privind înmagazinarea gazelor²², statele membre au atins un nivel de constituire a stocurilor de gaze de peste 95 % înainte de iarna 2022-2023, depășind obiectivul convenit de 80 %. Înainte de intrarea Europei în următoarea perioadă de iarnă, în instalațiile de înmagazinare a gazelor erau deja constituite stocuri la un nivel de peste 90 % cu mai mult de două luni înainte de luna noiembrie pentru care fusese stabilit obiectivul de constituire de stocuri, iar comercianții europeni au început să înmagazineze gaze în Ucraina, sporindu-ne și mai mult gradul de pregătire. Începând din august 2022, statele membre au redus cererea de gaze cu 17 %, depășind cerințele prevăzute în Regulamentul privind reducerea cererii de gaze. În contextul prețurilor ridicate la energie, Comisia a luat măsuri pentru a permite statelor membre să utilizeze flexibilitatea prevăzută de normele privind ajutoarele de stat pentru a sprijini industria europeană în mod specific și temporar, precum și să intervină temporar, în temeiul măsurilor prevăzute la articolul 122 din TFUE, în reglementarea prețurilor cu amănuntul și să redistribuie profiturile excepționale ale întreprinderilor din domeniul energiei. Mecanismul de corecție a pieței adoptat ca măsură de urgență urmărește să protejeze întreprinderile și consumatorii de orice posibile episoade de creștere excesivă a prețurilor gazelor. Pe măsură ce presiunile asupra prețurilor s-au redus, accentul s-a mutat pe eliminarea treptată a măsurilor fiscale naționale introduse pentru a proteja gospodăriile familiale și întreprinderile de șocul prețurilor la energie²³. În 2023 și ulterior, toți actorii ar trebui să monitorizeze piețele energiei și, pe baza experienței, a instrumentelor și a orientărilor instituite de UE, să fie în continuare pregătiți să depună eforturi suplimentare pentru a asigura aprovizionarea cu energie și pentru a proteja persoanele cele mai vulnerabile din societate, dacă este necesar. În acest context, reducerea cererii structurale pentru toate sursele de energie prin intermediul eficienței energetice va reprezenta în continuare un obiectiv pentru UE²⁴. Pe măsură ce ne îndreptăm, mult mai bine pregătiți, către un nou sezon rece, nu

²⁰ La momentul publicării, 21 de state membre au prezentat oficial Comisiei capitolele privind REPowerEU, 4 dintre acestea fiind adoptate.

²¹ PE/48/2018/REV/1.

²² PE/24/2022/INIT.

²³ Comunicare a Comisiei către Consiliu, „Orientări de politică bugetară pentru 2024”, COM(2023) 141 final.

²⁴ A se vedea acordul ambițios referitor la reformarea Directivei privind eficiența energetică și viitoarea reformare a Directivei privind performanța energetică a clădirilor.

ne putem complăce în situația actuală, în special având în vedere rata globală a inflației, care este încă mai mare decât cea vizată.

Blocajele rămase ar trebui abordate în mod prioritar. Reforma organizării pieței energiei electrice va facilita și mai mult integrarea energiei din surse regenerabile și va asigura accesul la energie electrică din surse regenerabile și nefosile la prețuri accesibile. Colegiuitorii ar trebui să încheie negocierile interinstituționale cât mai curând posibil. UE trebuie să îmbunătățească interconexiunile energetice pe piața unică și să își modernizeze rețelele. În acest scop, Comisia lucrează la un set de măsuri menite să ajute statele membre să extindă și să modernizeze rețelele, adaptându-le la ponderea tot mai mare a surselor regenerabile de energie în mixul de energie electrică. Statele membre ar trebui să pună rapid în aplicare normele simplificate de acordare a autorizațiilor pentru a accelera implementarea rețelelor electrice. Diversificarea surselor de aprovizionare cu combustibili nucleari în altă direcție decât Rusia produce primele rezultate.

UE continuă să sprijine competitivitatea pe termen lung a industriei sale a energiei din surse regenerabile în cursa mondială pentru reducerea la zero a emisiilor nete. În cadrul pachetului „Pregătiți pentru 55”, Fondul pentru inovare a fost consolidat pentru a sprijini producția inovatoare de energie din surse regenerabile, alături de alte tehnologii și procese cu emisii reduse de dioxid de carbon. Banca Europeană pentru Hidrogen este în curs de finalizare, iar Comisia va lansa, în luna noiembrie, prima licitație-pilot pentru producerea de hidrogen din surse regenerabile în Europa. Eforturile noastre de combatere a crizei climatice mondiale vor atinge o nouă etapă importantă odată cu lansarea primului mecanism de ajustare a carbonului la frontieră de la nivel mondial.

2.3. Construirea unei baze economice mai solide și mai durabile

UE a continuat să construiască o bază economică mai competitivă, mai circulară și mai rezilientă, adecvată pentru realizarea unei duble tranziții verzi și digitale echitabile, valorificând în același timp oportunitățile oferite de comerțul deschis și de investiții și rămânând favorabilă incluziunii sociale. În acest context, piața unică trebuie să se dezvolte și mai mult, să se adapteze în continuare la mediul în schimbare și să stimuleze competitivitatea și productivitatea durabile pe termen lung ale UE, menținând în același timp coeziunea și condiții de concurență echitabile. În comunicarea intitulată „Piața unică la 30 de ani”²⁵, Comisia și-a reînnoit angajamentul de a realiza piața unică în colaborare cu toate nivelurile de guvernare și cu toate părțile interesate, concentrându-se în mod specific pe asigurarea respectării normelor existente privind piața unică și eliminarea barierelor de la nivelul statelor membre care pot împiedica investițiile, în special în domeniul serviciilor. În acest sens, un raport la nivel înalt privind viitorul pieței unice este în curs de elaborare de către fostul șef al guvernului italian, Enrico Letta, în colaborare cu președinții Consiliului și Comisia, urmând a fi prezentat Consiliului European în martie 2024. Între timp, Programul privind piața unică și alianțele industriale²⁶ contribuie la construirea unor conexiuni mai puternice și mai diversificate între actorii relevanți din cadrul lanțurilor valorice din UE și din afara acesteia. În cazul unor situații de urgență viitoare, instrumentul pentru situații de urgență pe piața unică²⁷ va contribui la menținerea liberei circulații a mărfurilor, serviciilor și persoanelor și a

²⁵ COM(2023) 162 final.

²⁶ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/industrial-alliances_en.

²⁷ COM/2022/459 final.

disponibilității bunurilor și serviciilor esențiale, în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor din întreaga UE.

Ca urmare a strategiei privind competitivitatea pe termen lung²⁸, Comisia ia măsuri suplimentare pentru a consolida factorii determinanți ai competitivității UE. Aceasta se va baza pe povești de succes, cum ar fi Orizont Europa, pentru a consolida inovarea în Europa. Comisia va prezenta un raport anual cu privire la evoluția indicatorilor-cheie de performanță stabiliți în această strategie, cum ar fi investirea a 3 % din PIB în cercetare și dezvoltare, și a solicitat fostului șef al guvernului italian și președinte al BCE, Mario Draghi, să elaboreze un raport privind viitorul competitivității europene. În lunile următoare, Comisia va prezenta noi propuneri de raționalizare și de reducere a cerințelor de raportare pentru întreprinderi și administrații în domeniile tematice verzi, digitale și economice, cu scopul final de a reduce aceste sarcini de raportare cu 25 %, fără a submina obiectivele de politică aferente. Pachetul de măsuri de ajutorare a IMM-urilor, adoptat recent, care pune accentul pe îmbunătățirea mediului de afaceri în ceea ce privește plățile, conformarea fiscală și sarcina de reglementare, va facilita înființarea de IMM-uri și extinderea activităților comerciale ale acestora. Pe lângă pachetul de măsuri de ajutorare a IMM-urilor, Comisia a adoptat, de asemenea, o propunere pentru întreprinderile din Europa (Întreprinderile din Europa: cadru de impozitare a profitului) pentru a simplifica normele fiscale și a reduce costurile de conformare fiscală pentru grupurile de societăți din UE. Comisia a propus, de asemenea, reforme ample ale uniunii vamale a UE pentru a combate concurența neloială și pentru a asigura respectarea unor standarde ridicate în materie de sănătate, siguranță și mediu.

Războiul a exacerbă riscurile preexistente la adresa securității noastre economice. Strategia europeană pentru securitate economică²⁹ urmărește să reducă la minimum aceste riscuri legate de reziliența lanțurilor de aprovizionare și infrastructura critică, precum și riscurile legate de securitatea tehnologică sau scurgerile de tehnologie și utilizarea ca armă a dependențelor economice în contextul intensificării tensiunilor geopolitice și al accelerării schimbărilor tehnologice. Strategia se axează pe reducerea riscurilor, asigurându-se, în același timp, că UE continuă să profite de avantajele deschiderii economice, în colaborare cu parteneri din întreaga lume.

UE continuă să urmărească o politică comercială ambițioasă și solidă, adaptându-se în același timp la creșterea instabilității geopolitice și a fragmentării și la urgența climatică. Uniunea urmărește asigurarea stabilității în cadrul comerțului internațional prin sprijinirea sistemului bazat pe norme și prin coordonarea eforturilor de reformare a OMC. UE consolidează reziliența și creează noi oportunități prin dezvoltarea rețelei sale de acorduri comerciale³⁰ și prin aprofundarea parteneriatelor prin intermediul unor forme flexibile de colaborare cu țări terțe, cum ar fi Consiliile pentru comerț și tehnologie cu India și SUA, precum și prin dezvoltarea Clubului privind materiile prime critice. Uniunea a instituit și continuă să dezvolte instrumentele necesare pentru a face față mai bine riscurilor geopolitice și fragmentării și pentru a identifica, evalua și atenua mai bine riscurile potențiale la adresa securității sau a ordinii publice, asigurând în același timp deschiderea UE față de investițiile

²⁸ COM/2023/168 final.

²⁹ JOIN/2023/20 final.

³⁰ Inclusiv finalizarea negocierilor cu Chile, Noua Zeelandă și Kenya și avansarea negocierilor cu Australia, Mexic și Mercosur, precum și cu India și Indonezia.

străine. Printre acestea se numără instrumentul de contracarare a acțiunilor coercitive³¹, Regulamentul privind controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare³² și Regulamentul privind investițiile străine directe³³, care urmează să fie revizuit în curând, precum și viitoarea inițiativă privind investițiile în exterior.

Pentru a menține și a promova modelul social unic al UE în contextul dublei tranziții și al geopoliticii disruptive, Comisia a continuat să pună în aplicare Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale. Pentru a realiza obiectivele pentru 2030 privind ocuparea forței de muncă, competențele și reducerea sărăciei și pentru a susține competitivitatea UE, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a aborda problema tot mai presantă a deficitelor de forță de muncă și de competențe, asigurând totodată faptul că dubla tranziție este echitabilă și nu lasă pe nimeni în urmă. Bazându-se pe Agenda europeană pentru competențe, Planul industrial al Pactului verde și propunerea de Regulament privind industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete promovează o abordare de tip „competențele înainte de toate”. Au fost lansate noi acțiuni pentru a stimula recalificarea și perfecționarea, cum ar fi noi parteneriate în materie de competențe pentru sursele regenerabile de energie amplasate pe uscat, pompele de căldură și industriile energointensive. Anul european al competențelor³⁴ dă un impuls suplimentar acestor eforturi. În săptămânile următoare, Comisia va prezenta un set de instrumente privind demografia pentru a evalua modul în care UE își poate menține avantajul competitiv. De asemenea, este necesar ca Europa să devină o destinație mai atractivă pentru talentele din țări terțe: acest lucru necesită atât măsuri proactive pentru a contribui la corelarea angajatorilor cu angajații, cât și o abordare a parteneriatului cu țările-cheie, astfel cum se prevede în noul Pact privind migrația și azilul. Pentru a aborda provocările de pe piața muncii generate de deficitele de forță de muncă și de competențe sau de impactul inteligenței artificiale, Comisia și președinția belgiană intenționează să convoace un nou summit al partenerilor sociali la Val Duchesse în prima jumătate a anului 2024.

UE a acționat în mod decisiv pentru a aborda riscurile economice și dependențele strategice prin luarea de măsuri pentru reducerea riscurilor în domenii-cheie, inclusiv:

a) Materii prime critice

Materiile prime critice sunt indispensabile pentru o gamă largă de sectoare strategice, inclusiv pentru industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete, industria digitală, sectoarele sănătății, aerospațial și al apărării. Prin propunerea de regulament și comunicarea privind materiile prime critice³⁵, UE va dispune de un set cuprinzător de acțiuni pentru a-și îmbunătăți accesul la o aprovizionare sigură, diversificată, accesibilă din punctul de vedere al prețurilor și durabilă cu materii prime critice. În acest domeniu, autoritățile publice vor colabora îndeaproape cu industria, de exemplu prin intermediul unui parteneriat la scară largă în materie de competențe privind materiile prime critice și prin îmbunătățirea capacităților de valorificare și reciclare pentru a limita dependența de importuri. Platforma STEP va contribui, de asemenea, la finanțarea materiilor prime critice necesare pentru dezvoltarea și producerea de tehnologii critice în Uniune. În plus, UE își consolidează angajamentul global cu parteneri de încredere, căutând parteneriate reciproc avantajoase cu țările bogate în resurse și cu

³¹ COM/2021/775 final.

³² PE/54/2020/REV/2.

³³ PE/72/2018/REV/1.

³⁴ COM/2022/526 final.

³⁵ COM/2023/160 final și COM(2023) 165 final.

economii în curs de dezvoltare, inclusiv prin instituirea unui Club privind materiile prime critice pentru a consolida lanțurile de aprovizionare globale.

b) Semiconductorii

Acțiunile ambițioase și rapide privind semiconductorii vor ajuta, de asemenea, UE să își consolideze poziția de lider tehnologic și să își dezvolte în continuare capacitatea de producție internă. Prin Actul UE privind cipurile³⁶, investițiile bazate pe politici, la nivelul UE și la nivel național, vor extinde capacitățile de cercetare, dezvoltare și producție în ceea ce privește semiconductorii în întreaga Europă, stimulând investițiile private pe termen lung. Comisia a aprobat deja ajutoare de stat în valoare de aproape 3,2 miliarde EUR pentru două proiecte din Italia și Franța, deblocând investiții în valoare de peste 8 miliarde EUR. Proiectul important de interes european comun în domeniul microelectronicii și al tehnologiilor comunicațiilor, aprobat de Comisie în iunie 2023, oferă un sprijin public în valoare de 8,1 miliarde EUR din partea statelor membre, care se preconizează că va debloca investiții private suplimentare în valoare de 13,7 miliarde EUR. După prezentarea de către Comisie, în februarie 2022, a propunerii de act privind cipurile, mai multe întreprinderi au anunțat investiții în instalații de fabricare a semiconductoarelor în valoare totală de aproximativ 100 de miliarde EUR. Aceste investiții vor contribui la asigurarea suveranității digitale a Europei și la reechilibrarea lanțurilor de aprovizionare globale. UE colaborează, de asemenea, cu țări care împărtășesc aceeași viziune pentru a rezolva problema semiconductoarelor.

c) Tehnologii care contribuie la obiectivul zero emisii nete

Pentru a intensifica producția de tehnologii curate în UE, Comisia a prezentat propunerea de regulament privind industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete³⁷, în concordanță cu Planul industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete³⁸. Scopul propunerii este de a crea condiții mai bune pentru a accelera desfășurarea de proiecte industriale care contribuie la obiectivul zero emisii nete în Europa și pentru a atrage investiții. Regulamentul are ambiția de a consolida capacitatea Uniunii de producție a tehnologiilor strategice care contribuie la obiectivul zero emisii nete, astfel încât aceasta să poată satisface cel puțin 40 % din nevoile sale de implementare până în 2030. Regulamentul propus abordează aspecte precum acordarea autorizațiilor, organizarea licitațiilor și achizițiile publice, inovarea, competențele și, în special, tehnologiile care vor aduce o contribuție semnificativă la decarbonizare. În completarea Strategiei pentru energia solară din 2022, pachetul european privind energia eoliană anunțat va însoți și va anticipa punerea în aplicare a Regulamentului privind industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete prin sprijinirea întreprinderilor din acest sector, inclusiv prin accelerarea procesului de acordare a autorizațiilor, prin îmbunătățirea sistemelor de licitație din întreaga UE, a competențelor și a accesului la finanțare și prin asigurarea unor lanțuri de aprovizionare stabile. În sens mai general, Comisia a prezentat o serie de inițiative menite să promoveze utilizarea eficientă a resurselor și economia circulară în cadrul lanțurilor valorice esențiale, inclusiv cele ale bateriilor și vehiculelor. Comisia monitorizează îndeaproape efectele existente și posibilele efecte viitoare ale programelor de sprijin aplicate de alte țări asupra piețelor europene și asupra competitivității. Aceasta acționează rapid pentru a aborda posibilele discriminări. Astfel cum a

³⁶ COM/2022/46 final.

³⁷ COM(2023) 161 final.

³⁸ COM(2023) 62 final.

solicitat Consiliul European, Comisia va prezenta, în săptămânile următoare, un raport privind impactul Legii SUA privind reducerea inflației asupra investițiilor în Europa și eficacitatea măsurilor luate ca răspuns.

d) Sănătatea

Pe baza învățămintelor desprinse în urma pandemiei, UE consolidează securitatea aprovizionării cu medicamente și se asigură că acestea sunt disponibile pentru pacienți, indiferent de locul din UE în care trăiesc. Reformarea legislației UE în domeniul farmaceutic³⁹ propusă recent urmărește să ofere sprijin în ceea ce privește accesul la medicamente și disponibilitatea acestora și să stimuleze capacitatea de inovare a Europei, precum și producția europeană durabilă de medicamente la prețuri accesibile. Cercetarea și dezvoltarea în sectorul sănătății și în cel farmaceutic, precum și mijloacele medicale de contracarare beneficiază de sprijin financiar din partea UE, în special în cadrul programului Orizont Europa, dar și în cadrul fondurilor politicii de coeziune, al MRR și al programului „UE pentru sănătate”. Autoritatea pentru Pregătire și Răspuns în caz de Urgență Sanitară (HERA) din cadrul Comisiei a luat măsuri specifice pentru a sprijini dezvoltarea și disponibilitatea mijloacelor medicale de contracarare necesare în cazul unor pandemii și al altor crize sanitare emergente, prin alocarea unei sume de aproximativ 2 miliarde EUR. De asemenea, UE și-a intensificat cooperarea cu parteneri din întreaga lume pentru a promova acțiuni de prevenire a pandemiilor și de pregătire pentru astfel de situații și pentru a sprijini reziliența sistemelor de sănătate la nivel mondial.

Platforma STEP, alături de Inițiativa UE privind biotehnologiile și producția biotehnologică, planificată pentru 2024, vor oferi sprijin suplimentar pentru producția de biotehnologii, sectorul sănătății și în cadrul economiei. În cele din urmă, în octombrie 2023, Comisia va prezenta inițiative suplimentare care să contribuie la asigurarea disponibilității în orice moment a medicamentelor și care să prevină deficitele critice.

e) Transformarea digitală

UE a făcut pași importanți în direcția construirii unei economii digitale care să promoveze drepturile și principiile pentru o eră digitală centrată pe factorul uman și dimensiunea digitală a pieței unice. Datorită programului de politică pentru 2030 privind deceniul digital⁴⁰, Europa dispune de un cadru solid pentru transformarea sa digitală. Aceasta a luat măsuri decisive în vederea consolidării cadrului său normativ. Odată cu adoptarea rapidă a Legii privind datele⁴¹, a Regulamentului privind piețele digitale⁴² și a Regulamentului privind serviciile digitale⁴³, Comisia a stabilit standarde pentru un spațiu digital mai sigur și mai deschis pentru utilizatori și condiții de concurență echitabile pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața unică. Odată adoptată, Legea privind inteligența artificială (IA)⁴⁴ ar urma să fie primul cadru juridic cuprinzător din lume privind IA care să ofere mecanisme de sprijin favorabile inovării, bazate pe riscuri, și un sistem de guvernanta pentru promovarea unei IA de încredere. UE este hotărâtă să continue și să își intensifice implicarea activă în cadrul

³⁹ COM/2023/190 final.

⁴⁰ PE/50/2022/REV/1.

⁴¹ COM/2022/68 final.

⁴² PE/17/2022/REV/1.

⁴³ PE/30/2022/REV/1.

⁴⁴ COM/2021/206 final.

diferitelor foruri internaționale, în special în cadrul procesului de la Hiroshima al G7, și la nivel bilateral pentru a promova dezvoltarea și adoptarea unei IA de încredere la nivel mondial.

Pentru a-și consolida poziția de lider în domeniul digital, UE trebuie să își intensifice investițiile în tehnologiile digitale esențiale. Comisia estimează că sunt necesare investiții publice și private substanțiale pentru realizarea obiectivelor în acest domeniu. În special, sunt necesare investiții în ceea ce privește IA, informatica cuantică, tehnologia de tip cloud și rețelele 5G și pentru a consolida poziția de lider a UE în elaborarea de standarde pentru rețelele 6G și pentru tehnologii mai avansate. De exemplu, în cadrul Planului coordonat privind inteligența artificială, obiectivul este de a crește treptat investițiile publice și private în IA până la un quantum total de 20 de miliarde EUR pe an până în 2030 (mai mult față de quantumul de 12,7-16 miliarde EUR estimat în 2020)⁴⁵. În plus, deficitul de investiții în conectivitatea la nivel de gigabit și 5G va necesita o finanțare privată și publică cumulată în valoare de cel puțin 174 de miliarde EUR până în 2030⁴⁶. Astfel cum s-a subliniat în primul raport al Comisiei privind stadiul evoluției deceniului digital, UE trebuie să dezvolte în continuare tehnologii digitale mai suverane, încurajând dezvoltarea și extinderea ecosistemelor de întreprinderi nou-înființate inovatoare în domenii-cheie⁴⁷. UE adoptă, de asemenea, o abordare mai strategică a geopoliticii tehnologiei prin diplomația sa digitală și prin parteneriatele sale cu parteneri care împărtășesc aceeași viziune, în special prin intermediul parteneriatelor sale digitale și al consiliilor pentru comerț și tehnologie⁴⁸. Normele privind comerțul digital, inclusiv cele privind fluxurile de date, vor stimula creșterea economică prin asigurarea unui echilibru între deschidere și protecția valorilor și a reglementărilor noastre și vor proiecta abordarea UE la nivel internațional pentru a modela normele de la nivel mondial.

f) Alimente

UE a luat măsuri suplimentare pentru a garanta securitatea, sustenabilitatea și reziliența alimentară la nivel mondial, atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu. Pe lângă presiunea sporită asupra productivității agricole și a pescuitului cauzată de degradarea mediului și de schimbările climatice, consecințele războiului au determinat creșterea costurilor pentru producția de alimente și au destabilizat piețele agricole. Ca răspuns, Comisia a prezentat un pachet⁴⁹ de sprijin financiar și măsuri de criză pentru a-i sprijini pe fermierii din UE și pentru a îmbunătăți reziliența sistemelor alimentare ale UE, inclusiv prin activarea Mecanismului european de pregătire și răspuns în caz de criză în materie de securitate alimentară⁵⁰. Natura și soluțiile bazate pe natură vor fi esențiale pentru combaterea schimbărilor climatice și pentru sustenabilitatea și reziliența pe termen lung ale sectorului agricol. Strategia „De la fermă la consumator” și diferitele inițiative din cadrul acesteia vizează accelerarea tranziției către un sistem alimentar durabil, o condiție prealabilă pentru garantarea securității alimentare și a rezilienței sistemelor alimentare în viitor. De exemplu, Propunerea de regulament privind

⁴⁵ Tatjana Evas, Maikki Sipinen, Martin Ulbrich, Alessandro Dalla Benetta, Maciej Sobolewski și Daniel Nepelski, *AI Watch: Estimating AI investment in the European Union* (AI Watch: estimarea investițiilor în IA în Uniunea Europeană), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022.

⁴⁶ Comisia Europeană (2023), *Investment and funding needs for the Digital Decade connectivity targets* (Nevoile de investiții și de finanțare pentru atingerea obiectivelor în materie de conectivitate ale deceniului digital).

⁴⁷ COM(2023) 570.

⁴⁸ Printre primele rezultate ale CCT UE-SUA se numără *Joint Roadmap for Trustworthy AI and risk management* (Foaia de parcurs comună pentru IA de încredere și gestionarea riscurilor).

⁴⁹ COM/2022/133 final.

⁵⁰ COM/2021/689 final.

plantele obținute prin anumite noi tehnici genomice⁵¹ va contribui la disponibilitatea unor soiuri de plante care sunt adaptate la condițiile climatice în schimbare și care pot asigura randamente stabile, în timp ce propunerea de lege privind monitorizarea solului va stimula fermierii să îmbunătățească calitatea solurilor și a alimentelor produse pe acestea. Comisia va lansa, de asemenea, un dialog strategic privind viitorul agriculturii UE.

Comisia a depus toate eforturile pentru a facilita exporturile de produse agricole din Ucraina, contribuind la securitatea alimentară la nivel mondial. În perioada mai 2022-august 2023, culoarele de solidaritate UE-Ucraina au ajutat Ucraina să exporte peste 53 de milioane de tone de produse agricole și aproape 42 de milioane de tone de produse neagricole, permițând în același timp importurile de mărfuri de care țara are nevoie. După retragerea unilaterală a Rusiei din Inițiativa privind exportul de cereale prin Marea Neagră, culoarele de solidaritate sunt în continuare cele mai importante mijloace de sprijin pentru exporturile de produse agricole din Ucraina. În plus, prin intermediul răspunsului Echipei Europa la insecuritatea alimentară la nivel mondial, UE investește în solidaritate, producție durabilă și comerț, colaborând în același timp în cadrul forurilor multilaterale⁵².

g) Tehnologii critice

Ca parte a Strategiei europene pentru securitate economică, se stabilește o listă a tehnologiilor cu potențiale aplicații cu dublă utilizare, care sunt esențiale pentru securitatea economică. Riscurile de securitate și de scurgeri de informații asociate acestor tehnologii vor fi evaluate în vederea elaborării unor măsuri adecvate de atenuare. Pe baza unor inițiative precum platforma STEP, lista și evaluările în comun ale riscurilor constituie etapele următoare ale noii abordări a securității economice a UE, care promovează competitivitatea UE, asigură protecția împotriva riscurilor de securitate economică și stabilește parteneriate cu țări care împărtășesc aceleași preocupări și interese. În plus, Comisia a înființat un Observator al UE pentru tehnologii critice pentru a asigura monitorizarea și analiza periodică a tehnologiilor critice cu dublă utilizare, a aplicațiilor potențiale ale acestora, a lanțurilor valorice și a lacunelor și dependențelor existente pentru apărare, domeniul spațial și industriile civile conexe.

2.4. Stimularea investițiilor publice și private

UE facilitează investițiile în domenii-cheie pentru a depăși disfuncționalitățile pieței, a mobiliza investițiile private și a stimula inovarea, pe măsură ce cursa mondială către atingerea obiectivului zero emisii nete se accelerează. Mecanismul de redresare și reziliență a oferit un impuls atât de necesar redresării și contribuie la poziționarea UE pe calea creșterii durabile prin stimularea reformelor și a investițiilor ambițioase. Pe lângă sprijinul financiar nerambursabil în valoare de 338 de miliarde EUR furnizat de instrument, până la 31 august 2023, statele membre au solicitat împrumuturi în valoare de peste 292 de miliarde EUR⁵³. Programele politicii de coeziune contribuie la prioritățile strategice, de exemplu prin alocarea unei sume de 92 de miliarde EUR pentru obiectivele tranziției verzi. Orizont Europa va aloca 20,2 miliarde EUR cercetării și dezvoltării de tehnologii curate; 11,5 miliarde EUR pentru biotehnologie și medicamente și 19,3 miliarde EUR pentru tehnologiile digitale. În plus,

⁵¹ COM/2023/411 final.

⁵² Echipa Europa va cheltui 18 miliarde EUR pentru securitatea alimentară până în 2024.

⁵³ Până în prezent, 20 de state membre au depus cereri de plată în valoare totală de 188,22 miliarde EUR.

InvestEU contribuie la mobilizarea investițiilor private pentru principalele priorități de politică ale UE, cum ar fi tranziția verde și cea digitală, inovarea, investițiile sociale și competențele, precum și sprijinul pentru IMM-uri. Având în vedere nivelul ridicat de absorbție a fondurilor acordate prin programul InvestEU⁵⁴ și faptul că cererea depășește oferta, este necesară o consolidare bugetară pentru a oferi în continuare sprijin în următorii ani, astfel cum se propune în cadrul platformei STEP. Cadrul temporar de criză și de tranziție (TCTF) pentru ajutoarele de stat le permite statelor membre să sprijine economia, prin autorizarea sprijinului și investițiilor esențiale necesare pentru a face față crizei și pentru a se redresa în urma acesteia, pentru a renunța la combustibilii fosili și pentru a dezvolta o economie neutră din punct de vedere climatic. Până la 20 septembrie 2023, Comisia a aprobat ajutoare în valoare de aproximativ 743 de miliarde EUR în temeiul cadrului temporar de criză (TCF) și al TCTF. Aceste eforturi ale UE sunt completate de sprijinul pentru investiții acordat partenerilor UE prin intermediul inițiativei „Global Gateway”, precum și de colaborarea cu partenerii G7 în cadrul Parteneriatului pentru infrastructură și investiții la nivel mondial.

Bugetul pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027 s-a dovedit a fi un instrument flexibil în perioade de crize multiple. Pentru a face față provocărilor neprevăzute, a fost necesară utilizarea pe scară largă a realocărilor și a reprogramării, pe lângă mecanismele de flexibilitate bugetară existente. Modificările rapide ale regulamentelor privind politica de coeziune (CARE, FAST-CARE, SAFE) au permis statelor membre să mobilizeze investiții pentru locuințe, asistență medicală, servicii de traducere sau formare pentru persoanele strămutate ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei și să găsească soluții pentru consecințele acestuia asupra persoanelor și întreprinderilor vulnerabile din UE. Printre alte cazuri în care au fost utilizate realocări pentru a răspunde provocărilor emergente se numără REPowerEU, Programul privind conectivitatea securizată și Actul privind cipurile.

Întrucât acțiunea cuprinzătoare și rapidă prezentată mai sus ne-a adus în limitele a ceea ce se poate realiza prin actualul CFM, Comisia a propus o revizuire specifică la jumătatea perioadei, limitată la minimul esențial pentru prioritățile imediate ale UE în materie de politici și de investiții. Domeniile-cheie care urmează să fie consolidate în cadrul revizurii includ sprijinul pe termen lung pentru Ucraina, migrația și consolidarea parteneriatelor, precum și promovarea competitivității pe termen lung a UE⁵⁵. Comisia a propus inițiativa privind platforma STEP⁵⁶, care ar consolida instrumentele existente ale UE (cum ar fi InvestEU, Fondul pentru inovare, Consiliul European pentru Inovare și Fondul european de apărare) și ar mobiliza alte instrumente (cum ar fi fondurile politicii de coeziune) pentru a finanța investițiile în tehnologii profunde, tehnologii digitale, tehnologii curate și biotehnologii în UE, precum și în persoane care pot dezvolta și implementa aceste tehnologii. Această inițiativă reprezintă un prim pas către abordarea nevoii sporite de investiții publice ale UE în astfel de tehnologii critice, pentru a mobiliza investiții private mult mai mari. Creșterea frecvenței fenomenelor meteorologice extreme, cum ar fi incendiile, secetele și inundațiile care au afectat Europa în timpul verii, evidențiază, de asemenea, necesitatea de a consolida instrumentele UE de

⁵⁴ Implementarea programului este pe drumul cel bun, 87 % sau 22,75 miliarde EUR din garanția inițială fiind deja contractată cu partenerii de implementare, permițând, până în prezent, mobilizarea a peste 320 de miliarde EUR sub formă de investiții suplimentare.

⁵⁵ COM/2023/336 final.

⁵⁶ COM/2023/335 final.

prevenire, pregătire, răspuns și solidaritate, în special Fondul de solidaritate al Uniunii Europene.

Un acord rapid privind reformarea cadrului de guvernare economică reprezintă o prioritate urgentă în actuala conjunctură critică pentru economia UE, și anume creșterea ratelor dobânzii, sporirea riscurilor bugetare legate de climă, războiul Rusiei împotriva Ucrainei în desfășurare și instabilitatea geopolitică. Prin urmare, este esențial ca ratele datoriei să fie aduse pe o traiectorie descendentă sustenabilă prin planuri bugetare structurale fezabile și credibile, care să combine consolidarea treptată și reformele și investițiile favorabile creșterii. De fapt, tranziția verde și cea digitală vor necesita o creștere considerabilă și susținută a investițiilor. Cu toate că cea mai mare parte a investițiilor vor proveni din sectorul privat, investițiile publice joacă un rol esențial în reducerea riscurilor pentru întreprinderile inovatoare și corectarea disfuncționalităților pieței. Propunerile Comisiei privind o reformă a cadrului de guvernare economică al UE vizează consolidarea sustenabilității datoriei publice, promovând în același timp o creștere durabilă și favorabilă incluziunii în toate statele membre, în conformitate cu prioritățile comune. Având în vedere expirarea clauzei derogatorii generale la sfârșitul acestui an, este esențial să se convină rapid asupra reformei propuse pentru a răspunde în mod adecvat provocărilor viitoare și pentru a oferi claritate și previzibilitate pentru politica bugetară în viitor.

Întrucât cea mai mare parte a finanțării pentru prioritățile-cheie ale UE va trebui să provină din sectorul privat, este esențial să se creeze un mediu de afaceri favorabil investițiilor. Mediul de reglementare din UE trebuie, de asemenea, să contribuie la mobilizarea și canalizarea eficace a finanțării private către activități economice care contribuie la decarbonizarea, digitalizarea și creșterea rezilienței economiilor noastre. Piețele de capital active și integrate, progresele înregistrate în ceea ce privește finalizarea uniunii bancare și un cadru eficace privind finanțarea durabilă sunt condiții prealabile esențiale pentru mobilizarea finanțării necesare pentru dubla tranziție. În concordanță cu Planul de acțiune privind uniunea piețelor de capital din 2020, Comisia a prezentat toate propunerile legislative planificate. Adoptarea rapidă de către colegiitori a Legii privind cotarea la bursă, în curs de adoptare, și a propunerilor de armonizare a anumitor aspecte ale legislației în materie de insolvență a întreprinderilor, de facilitare a procedurilor transfrontaliere privind impozitul reținut la sursă și de îmbunătățire a eficienței și rezilienței piețelor de compensare din Uniune ar contribui la îmbunătățirea accesului la finanțare, la diversificarea surselor de finanțare pentru întreprinderi, la eliminarea obstacolelor structurale din domeniul serviciilor financiare transfrontaliere și la abordarea riscurilor la adresa stabilității financiare a UE. În paralel cu dezvoltarea cadrului privind finanțare durabilă, Comisia a rămas receptivă la nevoile utilizatorilor și a adoptat o serie de măsuri și inițiative pentru a reduce complexitatea, a spori gradul de utilizare a normelor și a sprijini părțile interesate pentru punerea lor în aplicare. De asemenea, Comisia a luat măsuri pentru a simplifica obligațiile de raportare în vederea reducerii sarcinii administrative pentru întreprinderi.

3. Concluzie

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a scos la iveală dependențele și vulnerabilitățile strategice, inclusiv prin perturbări ale lanțului de aprovizionare. UE a luat măsuri importante pentru a aborda aceste aspecte în mai multe domenii, inclusiv în domeniul apărării, al energiei, al alimentelor, al materiilor prime critice, al tehnologiilor

digitale și al sănătății. UE a înregistrat progrese în ceea ce privește promovarea competitivității sale, bazându-se pe atuurile sale, inclusiv pe o forță de muncă calificată, pe o infrastructură de calitate, pe inovare, pe tehnologie și pe o bază industrială și de producție puternică. Creșterea verde și instrumentele digitale de încredere reprezintă punctul forte al UE.

Cu toate acestea, în fața adversităților, UE trebuie să își mențină direcția și să se transforme într-o economie mai rezilientă, mai competitivă și mai sustenabilă, care să promoveze bunăstarea cetățenilor⁵⁷. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a construi o piață unică mai inovatoare și mai interconectată, pentru a menține coeziunea internă și pentru a stimula alianțele cu o gamă largă de parteneri internaționali. Trebuie să depunem în continuare eforturi pentru a reduce riscurile și a consolida baza economică și industrială a Europei, protejându-i în același timp securitatea economică. Trebuie să ne intensificăm eforturile pentru a aborda dependențele strategice și riscurile critice, promovând și aplicând în mod ferm condiții de concurență echitabile la nivel mondial, în fața unor denaturări economice majore. Trebuie să fim pregătiți atât pentru încercările directe, cât și cele indirecte de a ne submina procesele democratice. Stabilitatea și reziliența se bazează, de asemenea, pe furnizarea de soluții pe termen lung la provocările comune cu care se confruntă societatea europeană în prezent: noul Pact privind migrația și azilul – susținut de măsuri operaționale imediate – este un element esențial pentru a oferi răspunsuri de durată și credibile atunci când trebuie să acționăm ca o singură entitate.

Pentru a realiza aceste etape importante, bugetul UE a dat dovadă de flexibilitate în ceea ce privește adaptarea la mediul în schimbare. Cu toate acestea, s-a ajuns la un punct în care sunt necesare ajustări urgente specifice pentru ca CFM să contribuie în continuare la realizarea celor mai importante obiective, de exemplu sprijinul financiar continuu pentru Ucraina, competitivitate, migrație și parteneriatele cu vecinii noștri cei mai apropiați. Prin urmare, Comisia invită Parlamentul European și Consiliul să convină rapid asupra propunerilor relevante.

Noile provocări în materie de securitate, creșterea inflației și investițiile necesare pentru realizarea tranziției verzi și a celei digitale au exercitat, de asemenea, o presiune suplimentară asupra bugetelor naționale. Acest lucru evidențiază necesitatea de a conveni rapid asupra reformei cadrului de guvernare economică al UE. Acesta va consolida sustenabilitatea datoriei publice, va promova creșterea durabilă și favorabilă incluziunii, prin investiții și reforme, și va sprijini protecția socială și bunăstarea cetățenilor, în special a celor mai vulnerabili.

Noua realitate geopolitică impune Uniunii să își consolideze capacitatea de a-și proteja interesele strategice și de a acționa ca un furnizor credibil de securitate pentru cetățenii și partenerii săi, contribuind astfel la securitatea mondială. Uniunea trebuie să fie unită atunci când se confruntă cu noi provocări în materie de securitate și să consolideze legăturile cu țările partenere, precum și cu cele care împărtășesc aceleași preocupări și interese cu privire la aspecte specifice. Viitoarea extindere a Uniunii prezintă oportunități importante și oferă o bază pentru construirea unei păci durabile în Europa.

⁵⁷ COM(2023) 376 final, Raportul de analiză prospectivă strategică pentru 2023: Sustenabilitatea și bunăstarea oamenilor, în centrul autonomiei strategice deschise a Europei.